

Eisen Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie (DUTO)

DUTO is een lijst van eisen voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. Met de DUTO-eisen kunnen overheidsorganen bepalen welke maatregelen ze moeten nemen om de digitale informatie die ze ontvangen en creëren, duurzaam toegankelijk te maken. DUTO is bedoeld voor alle informatieprofessionals die betrokken zijn bij het (her)inrichten van werkprocessen en de daarbij gebruikte applicaties. DUTO is gepubliceerd als semantische wiki en is een permanente bèta; de eisen zijn blijvend in ontwikkeling en worden tegelijkertijd al in de praktijk gebruikt. Dit informatieblad geeft een beknopte uitleg.

Waarom DUTO?

Duurzame toegankelijkheid wil zeggen: informatie is vanaf het moment van ontstaan beschikbaar en bruikbaar voor iedereen die daar recht op heeft en voor zolang noodzakelijk is. Burgers, bedrijven, ambtenaren, journalisten en bijvoorbeeld onderzoekers kunnen de informatie die ze nodig hebben vinden, raadplegen en interpreteren. Niet alleen nu, maar ook over pakweg 100 jaar.

Digitaal werken stelt overheidsorganisaties voor grote uitdagingen in het toegankelijk maken en houden van informatie. Allereerst omdat digitale informatie op een heel andere manier wordt opgeslagen en verwerkt dan papieren informatie. Daarnaast zorgt de snel veranderende techniek voortdurend voor bedreigingen van de toegankelijkheid van informatie. Een laatste uitdaging ligt in de toegenomen verwachtingen die gebruikers hebben van 'toegankelijke informatie': digitale informatie moet na één muisklik beschikbaar zijn.

Overheidsorganen zijn op grond van de Archiefwet 1995 verplicht al hun informatie duurzaam toegankelijk te maken. Dat geldt ook voor alle vormen van digitale informatie: documenten, filmpjes, e-mail, websites, databasegegevens en bijvoorbeeld tweets of Whatsapp-berichten. Maar de wet laat grotendeels open wat overheidsorganen daarvoor moeten doen; elke overheidsorganisatie moet daar zelf invulling aan geven. Herhaaldelijk is vastgesteld dat de toegankelijkheid van digitale overheidsinformatie nog niet op orde is. Deels komt dat doordat onvoldoende urgentie gevoeld wordt om tot actie over te gaan. Daarbij is vaak niet duidelijk welke acties genomen moeten worden. Vaak ontbreken ook de voorzieningen daarvoor. En hoewel er de afgelopen decennia veel geschreven is over wat er nodig is, blijkt de praktische bruikbaarheid daarvan te beperkt en de toepassing te vrijblijvend. De minister van OCW beloofde in 2013 aan de Tweede Kamer om eisen voor duurzame toegankelijkheid vast te stellen. DUTO is hiervan het resultaat. Een instrument waarmee overheden een ontwikkeling naar duurzaam toegankelijke overheidsinformatie in gang kunnen zetten.

Wat is DUTO?

DUTO is een standaard programma van eisen voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. Met DUTO kunnen overheidsorganisaties bepalen hoe duurzaam toegankelijk hun digitale informatie is, en welke maatregelen nodig zijn om deze toegankelijkheid te verbeteren. De eisen gaan zowel over de werkprocessen waar de informatie uit voorkomt, als over de applicaties

die gebruikt worden voor het ontvangen, maken en verwerken van de informatie. De DUTO-eisen zijn ontleend aan gezaghebbende bronnen, zoals wet- en regelgeving, Kamerbrieven, beleidsstukken, standaarden, handreikingen, best practices en wetenschappelijk onderzoek. Waar de eisen uit de gezaghebbende bronnen te weinig concreet zijn, zijn ze door experts verder ingevuld. Toepassing in de praktijk moet uitwijzen of de resulterende eisen voldoende eenduidig, volledig, uitvoerbaar en effectief zijn. Waar dat niet het geval is, zullen de eisen continu aangevuld en aangepast worden.

Toepassing van DUTO

Toepassing van DUTO betekent dat een overheidsorganisatie middels fit/gap-analyses bepaalt of bestaande en nieuwe werkprocessen en de bijbehorende applicaties voldoen aan de DUTO-eisen. Waar dat niet het geval is, daar voert het management verbetermaatregelen door. De aanbevelingen ter verbetering komen ook uit de analyse. Toepassing van DUTO vindt bij voorkeur plaats bij projectmatige aanpassing of ontwikkeling van werkprocessen en applicaties. Op dat moment is er ruimte, geld en energie om te veranderen. Bovendien zijn de (extra) kosten dan relatief laag.

Sturing op de DUTO-eisen gebeurt binnen de bestaande processen voor informatiemanagement en projectsturing van een individuele overheidsorganisatie. Er is vooralsnog geen verplichting om DUTO toe te passen. Maar als een overheidsorganisatie DUTO niet gebruikt, zal ze zelf een inhoudelijk vergelijkbaar programma van eisen moeten hebben (of ontwikkelen) om aan de verplichting van de Archiefwet te kunnen voldoen. De toepassing van DUTO wordt regelmatig geëvalueerd. Op grond daarvan wordt bepaald of toepassing van DUTO verplicht wordt.

DUTO-scans

De DUTO-eisen worden in de praktijk getoetst op toepasbaarheid en effectiviteit. Dat gebeurt in zogenaamde DUTO-scans bij overheidsorganisaties die het belang van DUTO voor hun eigen werkprocessen onderkennen, en graag willen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van DUTO. Een DUTO-scan biedt een organisatie inzicht in de mate van duurzame toegankelijkheid van haar informatie en levert concrete aanbevelingen op om de duurzame toegankelijkheid te verbeteren. Tegelijkertijd worden de daarbij opgedane ervaringen gebruikt om DUTO te verbeteren.

Wie gaan er over DUTO?

DUTO is onderdeel van het programma Digitale Taken Rijksarchieven (DTR). Opdrachtgever is het ministerie van OCW, het Nationaal Archief is opdrachtnemer. De sturing op DUTO gebeurt door de Stuurgroep DUTO. De ontwikkeling wordt afgestemd met het Tactisch Beraad DUTO, met circa 35 (CIO) adviseurs van ministeries, ZBO's, Hoge Colleges van Staat en de koepels van de decentrale overheden VNG, IPO en de UvW.

Meer informatie

- Wilt u een casus inbrengen voor een DUTO-scan? Neem dan contact op via duto@nationaalarchief.nl.
- Wilt u meedoen aan de openbare review van DUTO? Dat kan via <http://duto.wiki>. Op de pagina 'reviewprocedure' staat hoe reacties geplaatst kunnen worden en hoe ze verwerkt worden.
- Wilt u meedoen aan (online) discussies of (thema)bijeenkomsten? Meld u dan aan bij de open LinkedIn-groep DUTO of mail duto@nationaalarchief.nl